

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах становлення і розвитку ринкових відносин виникає необхідність в якісному аналізі фінансових результатів, що дає можливість суб'єкту господарювання приймати вірні управлінські рішення, планувати і прогнозувати свою діяльність.

Фінансовий результат як узагальнюючий показник характеризує ефективність функціонування підприємства і рівень його конкурентоспроможності на ринку. Його величина визначає можливості до подальшого розвитку і забезпечує фінансову стійкість.

Тому дослідження методик аналізу фінансових результатів є надзвичайно актуальним.

Вагомий внесок у розробку теоретичних та методичних засад аналізу фінансових результатів зробили такі вітчизняні науковці, як: Т. В. Лісничка, В. П. Чмутова, З. М. Мочаліна, О. В. Поспелов, П. М. Яріш, Ю. В. Касьянова, А. С. Лазарева, М. Г. Чумаченко, Л. А. Лахтіонова, Г. В. Савицька та інші.

Як відомо, підсумок діяльності будь-якого підприємства відображається у його фінансовому результаті у вигляді прибутку або збитку.

Іншими словами, це якісний показник діяльності підприємства, який визначається як різниця між доходами та витратами і призводить до зростання (прибуток) або зменшення (збиток) власного капіталу [3, с. 358].

Фінансові результати посідають важливе місце в системі управління підприємством. Інформація, яка наведена у звіті про фінансові результати (сукупний дохід), дає змогу вірно оцінити фінансовий стан підприємства, охарактеризувати ефективність його господарювання, виявити основні недоліки та прийняти управлінські рішення щодо їхнього усунення.

У частині питання аналітичної оцінки фінансових результатів можна констатувати, що, зазвичай, аналіз об'єкта дослідження здійснюють за такими напрямками:

- оцінка рівня, динаміки й структури фінансових результатів і показників, що їх формують, тобто доходів і витрат;
- аналіз фінансового результату від операційної діяльності як основного виду діяльності підприємства;
- визначення впливу ключових чинників на формування фінансового результату суб'єкта господарювання;
- аналіз показників рентабельності [2, с. 129].

Для оцінки фінансових результатів застосовується такий інструментарій:

- горизонтальний аналіз фінансових результатів діяльності, який полягає у вивченні динаміки окремих фінансових показників у часі;
- вертикальний аналіз показників – розраховується частка окремих фінансових показників та їхній вплив на результат загалом;
- трендовий аналіз – дослідження в загальному вигляді динаміки зміни показників фінансових результатів діяльності за звітний період;
- розрахунок та моніторинг показників рентабельності, обчислення точки беззбитковості тощо.

Для поглибленої оцінки фінансових результатів і точнішого обґрунтування рекомендацій для покращення роботи підприємства також використовують CVP-аналіз і концепцію фінансового важеля [5, с. 161].

Методика аналізу фінансових результатів, запропонована Т. В. Лісничою, базується на застосуванні коефіцієнтного та порівняльного методів, горизонтального та вертикального порівняльного аналізу, методів відносних різниць, базисних підстановок, а також кореляційного та регресійного аналізу. Автором цієї методики визначено інструменти, які використовуються на кожному етапі (підетапі) аналізу, та результати, що будуть отримані після цього. Запропонована технологія аналізу дає змогу менеджменту підприємства отримати результати, за якими він спроможний зробити виважені висновки для прийняття ефективних управлінських рішень [1, с. 123].

В. П. Чмутова у своєму дослідженні вказує на доцільність використання величини чистого грошового потоку для розрахунку показників рентабельності, оскільки величина чистого прибутку, яка наводиться у фінансовій звітності, не відображає реальної величини коштів, якими може розпоряджатися підприємство, через визнання доходів і витрат незалежно від того, отримані чи сплачені відповідні грошові суми [4, с. 67].

Об'єктивний і достовірний аналіз фінансових результатів підприємств сприяє найбільш ефективному та раціональному використанню усіх видів ресурсів і запобіганню «непотрібних» витрат.

Отже, можна підсумувати, що є низка методичних підходів до аналізу фінансових результатів, кожен з яких має свої переваги та недоліки. Проте, правильно обрана методика виступає «міцним фундаментом» ухвалення обґрунтованих управлінських рішень для успішного функціонування підприємства в ринкових умовах господарювання.

Література

1. Лісничка Т. В. Удосконалення методики аналізу фінансових результатів / Т. В. Лісничка // Управління розвитком. – 2013. – № 4 (144). – С. 122–124.
2. Стаднюк Т. Особливості методики аналізу фінансових результатів діяльності підприємств / Т. Стаднюк // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2016. – № 1. – С. 127–132.
3. Тесленко Т. І. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення / Т. І. Тесленко, Н. В. Конькова // Бізнес Інформ. – 2013. – № 4. – С. 356–360.

4. Чмутова В. П. Методические подходы к статистической оценке финансовых результатов деятельности предприятия / В. П. Чмутова // Вісник. – 2001. – № 1 (17). – С. 66–69.

5. Яріш П. М. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій / П. М. Яріш, Ю. В. Касьянова // Управління розвитком. – 2013. – № 4 (144). – С. 159–162.

Берега І. П., ст. гр. ФСГзмл-11
Спасів Н. Я., к.е.н., доцент

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Витрати підприємства, які воно несе у процесі виробничо-господарської діяльності, їх величина, склад і структура суттєво впливають на фінансові результати. Досить широке розповсюдження отримало твердження, що чим менші витрати, тим кращі фінансові результати діяльності конкретного підприємства. Але не завжди зменшення витрат дає змогу досягнути бажаних результатів. Величина витрат повинна бути не мінімальною, скоріше, оптимальною з урахуванням технічного та технологічного рівня виробництва.

В економічній літературі питанням, що стосуються формування та відшкодування витрат підприємства, приділяється багато уваги. Слід відмітити, що їх сутність трактується досить широко.

Їх визначають як виражені у грошовій формі витрати, пов'язані з виробництвом продукції, наданням послуг, виконанням робіт та їх реалізацією [1, с. 114]; зменшення активів (збільшення зобов'язань), що призводить до зменшення власного капіталу підприємства [2, с. 62]; сукупність витрат живої та уречовленої праці на виготовлення продукції [3, с. 143]; плату виробника за використані ресурси (природні, трудові) та ефективність їх використання в процесі господарської діяльності [4, с. 118]. На основі проведеного дослідження можна зробити висновок про те, що витрати представляють виражену в грошовій формі величину витрат усіх видів ресурсів, які використовуються підприємством у процесі виробництва та реалізації продукції.

Питання оптимізації витрат повинні вирішуватися у процесі управління витратами підприємства як підсистеми загальної системи управління виробничо-господарською діяльністю підприємства. Підсистема управління витратами розглядається науковцями у різних аспектах. Так, Косинська О. характеризує задачу управління витратами як процес цілеспрямованого їх формування за видами, місцями і носіями та постійного контролю і стимулювання зниження їх рівня [5, с. 107]. В основі оптимізації витрат, на її думку, повинна лежати їх класифікація та організація контролю.